

V Ljubljani, v četrtek, dne 9. oktobra 1913.

<p>Naročnina za Avstroogrsko: 1/4 leta K 2.— 1/2 leta K 4.— celo leto K 8.— za Nemčijo: " 3.— " 6.— " 12.— ost. inozemstvo: " fr. 3.50 " fr. 7.— " fr. 14.—</p>		<p>Uredništvo in upravnništvo: Frančiškanska ulica šte. 10. Naročnina za Ameriko znaša celoletno 3 dolarje.</p>	<p>Oglasnina za 6 krat deljeno pettino vrsto enkrat 20 vin. — Pri več- kratnih objavah primeren popust.</p>
<p>Leto III.</p>	<p>Posamezna številka 20 vinarjev.</p>	<p>Na naročila brez denarja se ne ozira.</p>	<p>Naročnina za dijake in vojake 6 kron. Štev. 41.</p>

Arnavtski punt in njegova krvava kazen.

Srbski juriš v strašnem boju za Ohrido. 14.000 Arnavtov mrtyih!

Stara razvada slovenske inteligence je — tako piše uprava „Vede“ — da sprejema revije in knjige, pa ostaja naročnino dolžna celo leto ali pa tudi več let — nemške revije pa in čisto manjvredne nemške „rodbinske liste“ pa vneto čita in — redno plačuje v naprej! Če pa terjamo, povsod zamera, Ali naj objavimo imena dolžnikov, kakor dela uprava „La Voce“ v Firenci? Sramota bo — pa ne za nas — če nas indolenca naročnikov prisili do tega koraka.

K tem izvajanjem „Vede“ dostavljamo, da velja isto ne samo za inteligenco temveč v polni meri tudi za takozvane „široke plasti“. Naročniki iz teh vrst pa hočejo imeti časopise kar zastoj, ker so jih razvadile politične stranke. — Pri takih razmerah je res težko izhajati listom, ki ne dobivajo nikakih podpor in nimajo nikakih skrivnih zakladov. — Tudi mi se imamo težko boriti, a tu velja pregovor, da je boljša prva zamera nego druga. Kdor hoče imeti list naj ga plača in sicer naprej plača, kajti s terjatvami so same sitnosti — zamere — in škoda.

Prosimo torej nujno vse tiste p. n. naročnike, ki jim je potekla s 1. t. m. naročnina, da jo takoj obnovijo, ker bi jim sicer morali ustaviti nadaljno pošiljanje „Tednika“.

LOVRO KUCHAR:

Konec trpke usode.

Odlomek iz življenja koroških Slovencev.

Takoj prvi dan po dražbi Planikarjevega posestva se seli družina v oddaljeno vas. Zgodaj še pred zoro vstane gospodar, bivši Planikar, prižge luč in zakliče ostalo družino. Razen najmlajšega, sedemletnega sinka ni bilo treba buditi nikogar: žena je z njim vred prebdela celo noč, starejša dva otroka, trinajstletna hči in petnajstletni sin, nista pod vtisom preteklega dne zatislila oči vso dolgo noč. Družina vstaja, počasi, brez besed; blede, zasineli obrazi spominjajo na bridkost in trpkost, na težke ure popolne duševne osamljenosti v tihi, temni noči, ko se vračajo spomini vseh minulih dni, v spremstvu spoznanja in kesa. Le z nežnih lic najmlajšega odseva izraz nekega otroškega miru, čist v primeri z drugimi, kot svetla zvezda v temni, oblačni noči. Večja dva razumeta mučno bol svojih staršev in dasiravno ne s tisto tugo, vendar čutita z njima in trpita v drhteči bojazni. Venomer stopa pred nju v hipni, neskalkani domišljiji prejšnji dan s svojimi burnimi, zanja še novimi dogodki, spomin na razburjeno množico mož, ki je postopala okrog njihovega domovja in govorila čudne, čudne reči, kako se je dušila mati v brezupnem jokju, kako je ginil oče v srditem gnevu in še vse, kar se je godilo od zgodnjega jutra do poznega popoldne ...

Zgodaj so se pričeli zbirati ljudje. Počasi so prihajali od vseh strani, čez njive in čez travnike, posamezno ali dva, trije skupaj, ogledavaje si rodovitno polje, ki je zahtevalo novega gospodarja in izkoriščevalca. Previdno so se približali domovju, nato so ga obšli v velikem krogu in se delali nedolžne, sramežljive, nihče se ni upal ozreti odkrito v nema hišna okna in pokazati svajega obličja. Bili so to znanci Planikarjevi, sosedje in domačini iz okolice. Ob cesti, ki vodi na dvorišče, so obstajali dražitelji in čakali prihoda komisije iz mesta. Razglašeno je bilo namreč, da se bo dražba vršila na licu mesta. Komisija, sestojeca iz treh oseb, je kmalu došla; spremljala sta jo

domači učitelj in neki silno prijazen tujec, ki je moze kar obsipaval s pokloni in je nekatere omamil že z nastopom. Vzel je iz žepa škatljico in je vsakemu podaril smodko. Učitelj se je nasmehljajal premeteno in zloben sijaj mu je šinil po obrazu.

„Možje,“ je dejal, „le ne preveč naganjati cen. Vsak ne more kupiti posestva.“

Nekoliko čudne so se jim zdele učiteljeve besede. Znano je bilo in tudi izklicano, da se bo prodajalo po parcelah in ne skupno, celega posestva. Toda počil ga ni nihče.

Predsednik komisije je nato odredil ogledovanje posestva. Kmetom je bila znana vsaka ped zemlje, a udeležili so se ga vsekakor, zapušili so smodke in so šli za gospodo. Medpotoma je tujec mnogo govoril z gospodi iz mesta, z učiteljem in

Napadalec na hrvatskega kraljevskega poverjenika: Stjepan Dojčić, ki je streljal dne 18. avgusta na barona Skerleca in bil obsojen dne 25. septembra na 16 let ječe.

tudi z njimi samimi, izpraševal jih je o rodovitnosti zemlje, kaj raste na tej njivi, kaj uspeva na oni, koliko odstotkov nese gozd in še mnogo drugih važnih gospodarskih podrobnosti. Spoznali so v njem hudega tekmeča in mu niso več zaupali. Zaman so pričakovali pomenka o podrobnih razprodaji; gospodje so se v svojih pogovorih skrbno izogibali tega in ko je kmet Trinožnik omenil o tem par besedi, mu je komisija odvrnila, da je še čas za to in se bo treba o tem še posvetovati. Ko so obhodili polje in gozd, so se vrnili na dvorišče, kjer si je tujec z učiteljem še površno ogledal poslopje. Bil je očividno zadovoljen, kimal je sam sebi, govoril šepetaje z učiteljem in se smehljajal prisiljeno proti družbi.

„Torej lahko začnemo?“ je pričel predsednik komisije strogo, a dokaj neodločno. Vzel je zveženj papirjev in mignil z roko sosednjemu gospodu v biriški kapi.

„Izklicano! Petnajst tisoč kron k prvemu!“ je zaklical birič.

„Plaćano!“ se je oglasil v tem hipu tujec.

Kmetje so se zgenili. Nepričakovani prizor jih je zmedel, da prvi hip stvari niso niti razumeli, a to le hip, takoj za tem jim je postalo jasno, da so prevarjeni. Spogledali so se.

„Petnajst tisoč k drugemu!“ se je drl birič na vse pretege. Tujec in učitelj sta

napeto strmela v predsednika, on v nju, pristav si je v zadregi grizel ustni.

Kmet Trinožnik se je uprl.

„Gospodje, jaz ne razumem vašega postopanja, naznanjena je bila podrobna razprodaja, a kakor vidim, dražite skupno.“

Predsednik, ki je bil na to pripravljen, je skušal s kolikor mogoče mirnim glasom opravičiti stališče komisije: „Uvideli smo, kaj je bolje, in odredili celokupno dražbo, ki je enostavnejša in tudi cenejša.“

„Toda vsaka nova odredba se mora tudi razglasiti!“ je ugovarjal kmet.

„Saj se je razglasilo. Ako vam ljubo se lahko udeležite dražbe. Nihče vam ne brani,“ se je porogal predsednik.

„Tó ni dovolj. Mi moramo pravočasno izvedeti za pogoje. Zahtevam prodajo na parcele.“

„Vi nimate nobene pravice zahtevati, mi odločujemo!“ je povdaril predsednik.

„Protestiram najodločneje proti takim nepostavnostim. Ceni naj se po določilih, ali pa naj se dražba preloži.“ Trinožnik, pogumen kmet, osrčen po bodrilnih kretanjah svojih tovarišev, se ni dal ugnati in je vztrajal dalje.

Komisija, tujec in učitelj, so prišli v zadrego; tako krepkega odpora od strani preprostega moža ni nihče pričakoval, najmanj pa učitelj, ki je stal ves blede poleg tujca in plaho strmela v Trinožnika. V letih svojega službovanja ga je sicer spoznal kot edinega važnega nasprotnika v okolici, razkričanega izdajalskega Srba, kakor ga je blatil pred svojimi renegatskimi pristaši, toda toliko samozavestne energije mu še ni prisodil. Uvidel je, da bo morebiti le on povod neuspehu krasno zamišljenega načrta dražbe in kriv vseh zanj naslednjih osebnih neprijetnosti, kajti ostali možje so bili večinoma njegovi pristaši ali pa tihi, krotki značaji, ki so plesali na njegov ukaz; zato je komaj krotil v sebi naval divje jeze do tega škodljivca v odločilnem trenutku.

„Prosim!“ je zahropel, loveč sapo, „cenjeni komisiji se ni treba ozirati na izbruhe take predrznosti. Nadaljujte, predsednik!“

Iznenadeni predsednik je bil v škripih; ali se pokoriti zahtevi in se udati, ali nadaljevati stvar po starem tiru. Zavedal se je, da njegovo početje ne odgovarja dobesedno paragrafom, toda če se uda, s tem javno prizna svojo krivdo in obtoži sam sebe. Premislil je v duhu neljubi položaj, svojo odvisnost, svojo odgovornost gotovim krogom, ki čuvajo nad njim in nad naročenim delokrogom, eventualne, zanj neugodne posledice, ako se izneveri čuvajem nemške narodnosti na narodno ogroženih mejah in sklenil je vztrajati do skrajnosti ter izvršiti načrt na vsak način.

„Gospod učitelj ima prav,“ je povzel z odločnim glasom. „Ne moremo se ozirati na nikake zahteve in bomo stvar nadaljevali. Dovoljeno je po zakonih posluževanje izrednih sredstev, ako to uvidijo komisija in udeleženi interesi, v tem slučaju dosedanji posestnik Planikarjeve kmetije. Ker pa on ni prisoten, je komisija dolžna dajati odredbe na licu mesta in odločevati brez ozira. Posestvo se bo prodalo, dražitelj mora takoj po dražbi položiti polovico kupne cene kot jamščine; to je edini pogoj.“

Trinožnik je bil prepričan, da hočejo in ostale kmete namenoma odriniti od dražbine udeležbe; polovico kupne vsote, par tisočev brezdvomno, nihče ni imel pri sebi, ne on ne kdo drugi, izvzemši tujca, ki je bil po njegovem mnenju nalašč najet in domenjen s komisijo. To je delo

učitelja, si je mislil. Bal se je, da bo njegov trud zaman, vendar še ni odnehal, poslužil se je zadnjega, najdvojnovejšega sredstva, ter je odhitel v hišo po Planikarja. Dobil ga je v zadnji sobi, slonečega

sobe in odide v hladni jutranji mrak; neki tajni, silni čut se pojavi v njem in zahteva samote, pred katero je trepetal vso noč... V trpečem srcu, čisto tam na dnu, se pojavlja neka nevidna moč, po-

vsote. Koliko noči sta prebdela s sedanjim učiteljem in kovala načrte, kolikokrat ga je rešil iz denarne stiske — tistega, ki ga je zdaj izdal. Za kmetijo se ni brigal mnogo in gospodarstvo je pričelo propa-

Vremenska katastrofa na Hrvaškem dne 19. septembra: Platana pred vseučiliščem v Zagrebu, izkoreninjena po viharju.

Vremenska katastrofa na Hrvaškem dne 19. septembra: Pregradni zid, ki ga je vlomil veter v vseučiliškem posloppju.

za mizo. V naglici mu je povedal goljufivi načrt komisije, ki hoče za slepo ceno vtakniti pesestvo nekemu tujcu in na ta način oškodovati njega pri dražbi. Pozval ga je, naj stori v odločilnem hipu potrebne korake in zahteva postavno prodajo ali kratkomalo preložitve dražbe.

A Planikar, potr in občan, si je želel miru in samote, razlaganje nekdanjega najhujšega političnega nasprotnika je razumel kot tiho, škodoželjno roganje in ves besneč mu je pokazal vrata.

Trinožnik se je vrnil na dvorišče ravno v trenutku, ko je učitelj radostno stiskal tujčevo roko in mu voščil h kupčiji.

„Petnajst tisoč kron...! Čestitam iz srca... gospod Planegger...“

In zmagoslavno se je ozrl okrog sebe. Ko so se srečale njegove oči s Trinožnikovimi, je umaknil svoj pogled in silil na odhod. Kmalu so odšli, komisija, tujec in učitelj, vsi veselo razpoloženi, ter ostavili razmišljajoče kmete na dvorišču. Molčali so, čutili so se opeharjene, nekateri tudi krive, izdane...

„Glejte!“ je dejal Trinožnik, „danes vas je izdal vaš voditelj. Stvar je bila dogovorjena in glavno vlogo je igral učitelj.“

Nekateri so mu pritrdili, ostali so molčali in zrl v tla.

„To so cape!“ je pomislil Trinožnik. „Pustijo se biti po zobeh od tistih, s katerimi drže. — Mogoče pa jih ta slučaj le izmodri, vsaj nekatere,“ je upal na tihem. Po pravilu „Kuj železo dokler je vroče“, je govoril in govoril neprestano, da so se slednjič razšli...

Neskončno dolge ure zadnje noči so mučile Planikarja z očitajočim razmišljanjem njegove usode in sedaj, ko je vstal, se hoče osvoboditi vseh zoprnih misli ter se udati brezskrbnosti. A čimbolj se trudi in se izkuša zaplesti v veselejše občutke, tembolj se ga zopet oprijemljejo in ga tirajo v brezmiselno razmotranje položaja, v njegovi duši vstajajo spomini, nepobiti očitki prihajajo na dan, brez brambe, brez zagovora se menjavajo vedno glasneje in močneje in ga tirajo v razdvojenost. Že ga vnovič grabi tiha, neutešna jeza, obenem se ga polasča žalost, in njegove srdite, iščoče oči utonejo v malodušnosti. Izkuša se vzdramiti in prične govoriti z družino, a zboji se nečesa tajnega, neumljivega in umolkne. Rahel svit novega jutra, zaznamujoč se na hišnih oknih, ga vznemiri, da se brez besed odstrani iz

polnoma nova in tuja, klije, raste in se širi, naenkrat zadobi nad njim oblast ter neovrgljivo zahteva izpovedi. Mož se strese, ne radi mrzlega jutra, ampak vsled notranje groze — spoznanje je vstalo in je rodilo kes.

Mahoma se razgrne pred njim vsa obtežljiva prošlost, katere si dozdej ni upal priznati niti samemu sebi ter jo je lepšal in blažil, da si je pomiril vest, spozna prevaro, njegovo verno spremljevalko od mladih nog do propada, kamor ga je privedla. Vse dni je služil le tujini, domovine ni poznal. Za tujino se je trudil in zaradi nje zastavljal svojo čast in svojo moč. Bil je steber tujine v domači vasi, njen glavni agitator, bil je župan in občinski odbornik dolgo vrsto let, znan človek daleč naokrog. Gospoda iz mesta se je vozila k njemu v posete, on ji je prirejal obede ter velikodušno trpel obilne stroške. Velikanske veselice ob raznih zmagah in drugih prilikah so ga stale obilo denarja, toda on, omamljen vsled hvalnih napitnic, je sam poravnal velike

dati, propadlo je popolnoma in z njim še on.

Zakaj ni došlo spoznanje pravočasno, ko je bila še mogoča vrnitev na pravo pot, zakaj je odlašalo tako dolgo in je udarilo zdaj tako kruto? Ampak en izgovor je, silen kot njegova krivda in sladek zanj, a proklet njegovim roditeljem; on se ni odtujil domovini, odtujili so ga lastni starši, katerih vzgoja preganja zdaj njih otroke in vnuke z domače grude.

Planikar hoče izbruhniti kletev, pritem se pa domisli svojih lastnih otrok ter njih žalostne vzgoje in vidi, da ni upravičen psovati. Lice se mu zmrača še bolj.

Tih in mračen se vrne v sobo, kjer se pripravljajo na odhod. Molče vežejo majhne cule, za vsakega eno, in ko se razlijejo prvi solnčni žarki po rosnem steklu hišnih oken, se dvignejo na pot. Žena zaplače v tako krčeviti tugi, da gane celo odmev njenih vzdihov in tožba. Mož molči, a v njegovem srcu je vihar.

Vremenska katastrofa na Hrvaškem dne 19. septembra: Hiša v Petrinji; opečna streha je razbita, stene so kakor preluknjane od šrapnelskih streliv.

Tedenska kronika.

Ozadje arnavtske vstaje je po M. Marjanoviču sledeče: Srbija je opozorila velesile dne 11. julija, da agitira znani bolgarsko-makedonski četnik Sandanski med Arnavti za vstajo proti Srbiji. Dne 28. avgusta sta se pojavila na srbski meji Bajram Čur in Isa Boljetinac, ki se imenuje zdaj Boletini, in organizirala tamkaj

Tragična smrt mladega rojaka: 26 letni France Brovč iz Grahovega na Primorskem, ki je umrl v Ameriki dne 18. septembra za posledicami težke nezgode.

upor; nato sta sledila pozivu na posvetovanje v Valoni. Dne 1. septembra so zahtevale velesile, da naj dovoli Srbija Arnavtom obiskovati trge v Debru in Djakovici; tej zahtevi je ugodila Srbija brez obotavljanja. Dne 14. septembra so izročile velesile srbski vladi zapisnik krajev, kjer so stale dotlej srbske čete še na albanskih tleh: bili so to samo kraji velike strategične važnosti za obrambo srbske meje — in velesile so zahtevale, da naj Srbija te točke zapusti. Ko je dne 14. septembra ustregla tej želji in je bila tudi v tem pogledu olajšana pot arnavtskemu puntu, so prepustile velesile, oziroma tiste izmed njih, ki so dajale potuho, sveto arnavtsko stvar božji volji in sreči junaški. V Albanijo je bil dospel med tem bolgarski polkovnik Markov, ki je poslal že 2. septembra iz Valone čez Srbijo velik šifriran telegram na Bolgarsko. Dne 16. septembra javijo srbski obmejni uradi, da se pripravlja arnavtska vstaja v velikem štilu; dne 17. septembra sklene srbska

vlada ojačiti straže. Med tem so dospeli v Elbasano bolgarski četaški poglavarji Matov in Hodža in trije bolgarski oficirji. Peter Canujev, pop Hristov in drugi so organizirali velike bolgarske čete, ki se bore pod albansko zastavo. Dne 18. septembra opozori srbska vlada velesile, da se pripravlja punt in napad. Dne 20. septembra začno Arnavti prehajati čez Črni Drin; dan pozneje zasedejo Piškopeje... Zanimivo je pri vsem tem redno brzojavljanje med Valono in Sofijo preko Budimpešte in Bukarešta; v Bukareštu je prestregla romunska vlada važne načrte, ki pa so za zdaj še tajni. V Debru zaplenjeni telegram bivšega muftija, ki biva zdaj v Valoni, veli, da je od izvestne strani (saj vemo, od katere!) zagotovljeno, pa postane Debar albanski, ako se Arnavti dvignejo proti Srbom. Da so hodili po Albaniji tuji agenti, priča marsikaj; med drugim se mučno konstatira v Srbiji, da noben Arnavt v okolici Ljume in Prizrena ni plačal desetine v srbskem denarju: vsi so jo odšteli baje v avstrijskih dvokronskih novcih... Da so oborožili Arnavte zunanji pokrovitelji z modernimi brzostrelnimi puškami, kroglometi in gorskimi kanoni, je istotako znana stvar.

Poročila s srbsko-albanskega bojišča so jako kratka in redka. Srbska vojna uprava ne pušča žurnalistov z armado, ker noče, da bi delalo izvestno časopisje iz stroge rabe vojnega prava proti upornim razbojniškim Arnavtom zopet „nečloveško klanje in pobijanje nedolžnih ljudi“. Zunanja javnost ve doslej samo, da so bile srbske čete na vseh frontah zmagovite; Arnavti poraženi pri Debru, kjer so morale srbske čete zavzeti v strahovitem klanju vsako hišo posebej, pri Djakovici, Prizrenu in Ohridi, kjer pravijo, da jih je obležalo 14.000, so vrženi nazaj na meje. Kaj se zgodi dalje še ni znano. Avstrija in Italija sta prijateljsko opozorili srbsko vlado, da naj spoštuje londonski dogovor in ne pusti svoje vojske v Albanijo samo. Srbska vlada je to tudi obljubila, ali neizogibno je, da morajo srbske čete zasesti nekatere točke na albanskem ozemlju, ako naj bo država zavarovana pred nadaljnimi pulti in napadi.

Bolgarija igra svojo neslovansko ulogo dalje. Njeni četaši se bore deloma na arnavtski strani proti Srbom, deloma uhajajo v srbsko Makedonijo in hujskajo prebivalstvo k upor. Na Bolgarskem se vrši skrivna mobilizacija, in dan na dan dohajajo iz inozemstva velike množine vojnega materijala. Vse to je v sorodstvu z bolgarsko-turško zvezo, ki so jo baje sklenili ob sklepu bolgarsko-turskega miru. Zveza je naperjena v prvi vrsti proti Grški,

a nedvomno tudi proti Srbiji in ima namen iztrgati jima Trakcijo in Makedonijo ter napraviti iz njiju dve avtonomni državi. Turčija mobilizira v velikem obsegu in odklanja mir z Grčijo, ako se ta ne odpove egejskim otokom, kar jih leži više od Roda. Pripravlja pa se tudi Grčija, in Srbija, njena zaveznica, je prisiljena v lastnem interesu, mobilizirati po malem iznova vso svojo armado ter jo koncen-

Velik domoljub Slovenskih gor: Dominik Čolnik, bivši veleposestnik in živinozdravnik na Drvanji, rojen dne 3. avgusta 1830 pri Sv. Treh kraljih, umrl dne 27. dec. 1893 ravno tam.

trirati na bolgarski meji. Senzačne vesti govore celo o avstrijsko-bolgarski vojski konvenciji. Kakor vse kaže, hočeje sovražniki Srbije izigrati še eno karto. Ker pa izjavlja Romunija, da nastopi kot podpisnica bukareškega miru proti vsakomur, kdor ga prekrši, je težko, da bi dosegli uspeh. Težko pa bo tudi pomilovati Bolgarijo v slučaju novega poraza — zdaj, ko jo vidimo združeno s Turkom, zakletim sovražnikom krščanstva in bolgarstva, in to proti slovanski sestri Srbiji.

* * *

Napetost med Kitajsko in Japonsko vznemirja resno prijatelje svetovnega miru. Pri nedavnem zavzetju Nankinga po kitajskih vladnih četah je bilo ubitih par Japoncev, kar je povzročilo na Japonskem takšno razburjenje, da je padel pred dobrima dvema tednoma visok uradnik zunanjega ministrstva v Tokiju kot žrtev atentata — samo zato, ker

Arnavtska vstaja: Tajno zborovanje pobunjenih Arnavtov po noči.

je postopal nepristransko napram Kitajcem. Ves zadnji čas so protikitajske demonstracije na dnevnem redu. Težko je reči zanesljivo, kaj se pravzaprav godi na Japonskem; eno pa je gotovo — da goji

posebno nasadi, obdajajoči gradiču podobno hišo, ki si jo je bil zgradil na Drvanji. To vzorno posestvo, žal, ni ostalo last njegove rodbine: vsled svoje brezmejne gostoljubnosti, ki so jo nekateri

na Gorenjskem. Udeležil se je balkansko-turške vojne pod črnogorskimi zastavami; malo pred padcem Skadra je bil ranjen v levo roko pri enem tistih strašnih jurišev na Taraboš. Moral je v bolnico, kjer je

Igralci igre „V tem znamenju zmagaš“, vprizorjene po katol. slov. izobraž. društvu „Trta“ v Zitarivasi na Koroškem.

Slovenski prostovoljec v balkanski borbi: G. pravnik Mihajlo Čop z Blejske Dobrave, kot ranjenec v „Vladinem domu na Cetinju (srednji).

japonska vlada sama ljudsko gibanje proti Kitajski, in to z gotovim, zelo prozornim namenom. V času zadnje revolucije so dobivali kitajski revolucionarji z Japonskega velike podpore, kljub nevtralnosti, ki jo je proglašala na zunaj tokijska vlada. Kakor vemo, je zmagal Peking, in kar je ostalo od revolucionarnega gibanja, predstavlja samo par brezpomembnih vstaških skupin. Revolucionarnega boja za neodvisnost kitajskega juga pa se je udeležila cela vrsta japonskih oficirjev, in uporniki so dobivali z Japonskega denar in orožje. Nekateri japonske banke so se celo pogajale z upornimi provincijami Kiangsi, Anhoci in Hunanom za posojilo. Tokijska vlada je lavirala med severom in jugom. Ko je izbruhnil vihar na jugu, je zatrdila predsedniku Juanšikaju svojo nevtralnost in simpatijo — ker ni vedela, kakšen bo konec gibanja; hkrati pa je pomagala jugu z obema rokama, in tudi Sunjatsen, duševni vodja juga, se je zatekel zdaj z ostalimi voditelji gibanja na Japonsko, dasi tokijska vlada oficijelno ne ve o tem ničesar. Ko so se bojevali japonski oficirji v vrstah kitajskih revolucionarjev, jih je japonska vlada zatajevala, češ, da so šli iz domovine na lastno pest — in zdaj uprizarja ista vlada protikitajske demonstracije. S kakšnim namenom? Na Japonskem je izšlo mobilizačno povelje, japonske ladje so priplule pred Nanking — na Daljnem Vztoku se bliža požar, ki v svoji grozoti ne bo zaostajal za balkanskim.

* * *

Avstrijski državni zbor prične zborovati dne 21. oktobra. — V Marmaros-Szigethu je naperjen proces proti 92 ogrskim Rusinom; obtoženi so veleizdaje, češ, da so delali za priklopitev k Rusiji.

Naše slike.

Dominik Čolnik. Med vnetimi slovenskimi domoljubi, katerih so bile od nekdanj bogate vinorodne Slovenske Gorice, imenujemo s spoštovanjem tudi ime Dominika Čolnika, neizbrisno v zgodovini narodnega pokreta te slovenske pokrajine. Sodeloval je pri vsakem narodnem delu, dopisoval „Novicam“, širil med svojimi okoličani gospodarski napredek in gojil zlasti umno sadjerejo, o kateri so pričali

grdo izkoriščali, je zatisnil oči pod tujo streho, in njegovi otroci so se razpršili po svetu. Sedanji lastnik posestva, I. Ploj, p. d. Krajcar, je vrl in marljiv kmetovalec, ki se trudi, da bi dvignil vzlasti sadjerejo na Drvanji spet na višino Čolnikovih dni.

Tragična smrt mladega rojaka. Dne 12. septembra je ponesrečil v Ameriki France Brovč, doma iz Grahovega na Primorskem. Vozil se je iz clevelanske okolice z večini v Ameriki bivajočimi rojaki s kočijo nazaj v mesto; tam pa so se splašili konji, kočija se je prevrnila in ubogi Brovč je padel tako nesrečno pod tramvaj, ki je peljal pravkar mimo, da mu je zmečkalo nogo. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so mu nogo odrezali; toda mučna operacija mu ni otela življenja: dne 18. septembra je umrl na njenih posledicah, previden s svetotajstvi. Bil je še mlad, rojen l. 1887.; 26 leten je legel v prerani grob. Bodi mu tuja zemlja lahka!

Mihajlo Čop, slovenski prostovoljec v balkanski borbi. Med mnogimi slovenskimi mladeniči, ki so hiteli lansko jesen zastavit življenje in junaško moč za pravično stvar naših bratov, je bil tudi pravnik Mihajlo Čop, doma z Blejske Dobrave

ležal več tednov; ni mu bilo dano korakati s črnogorskimi sokoli v beli Skader, česar se je najbolj veselil. Sobojevniki ga hvalijo kot vrlega junaka, in vse ga pozna na Cetinju, kjer so mu zdravili rano. Kmalu po svojem ozdravljenju se je vrnil domov; ko pa so se pojavili na balkanskem obzorju oblaki nove vojne, ga je gnalo spet na bratski jug: v nedeljo, dne 5. t. m. se je odpeljal v Srbijo. Za pohod proti Arnavtom je prišel skoraj gotovo prepozno, a prav verjetno je, da ga najde preteča vojna z Bolgarijo in Turčijo v prvih vrstah junakov, ki dvignejo orožje za sveto stvar. Svoje spomine iz črnogorsko-turške vojne do premirja je objavil v „Slovenskem Narodu“; drugi del ima še neobjavljen v rokopisu. Upamo, da bomo mogli poročati o njegovih doživljajih med srbskimi brati.

Gasilni naraščaj v Trbovljah. Odbor prostovoljnega gasilnega društva v Trbovljah je sklenil avgusta meseca, organizirati si naraščaj. Ta sklep se je uresničil naglo in z uspehom, ki prekaša vse pričakovanje. Dečki se vadijo radi in pridno; že zdaj so izurjeni toliko, da bi lahko s pridom pomagali v slučaju kake nesreče. Njih pouk se deli v proste, redovne, prak-

Slovenski prostovoljec v balkanski borbi: Črnogorski oficirji, poveljniki Mihajla Čopa v prostovoljskem bataljonu.

tične, teoretične, orodne in signalne vaje. Zgledu trboveljskega naj bi sledila vsa naša gasilna društva; takšno pripravljane mladine na dejansko pomoč ogroženemu bližnjemu bi koristilo ne le društvom, nego tudi značaju mladih gasilcev.

Železniška nesreča v Kranju dne 18. oktobra 1903. Dne 18. t. m. mine deset let, odkar se je zgodila v Kranju velika železniška nesreča: strojni vlak, ki je premikal vozove na kolodvoru, je zadel v tovorni vlak, ki je vozil ravno od Podnarta na postajo Kranj. Vlaka sta trčila s takšno silo, da je bilo dvoje voz tovornega vlaka takoj zmečkanih, nekaj pa jih je skočilo s tira. Vlakovodja je bil ranjen smrtonovarno, težko ranjen en kurilec, dva druga železničarja pa sta dobila poškodbe na roki in na nogi; po prvi pomoči železniškega zdravnika dr. Savnika so prepeljali ranjence v ljubljansko bolnico. Da je bil namesto tovornega osebnega vlaka, bi bila zahtevala nesreča brez dvoma mnogo človeških žrtev.

Mesto bodočnosti. Kdor ni bil sam v kakem modernem velemestu, si ne more predstavljati, kakšen vrvež prometa vlada tam po velikih ulicah. Ako prideš iz naših mirnih krajev in se znajdeš mahoma sredi tistih avtomobilov, voz, kočij, cestnih železnic in neštetihih tram pešcev, se ti zdi neverjetno, da je mogoče ohraniti red in preprečiti nesreče. No bliža se čas, ko niti najvzornejša prometna policija ne bo več zadoščala v modernih Babilonih; podjetni inženirji delajo že zdaj načrte, kako pomagati človeštvu iz takratne zadrege, in naša slika kaže prerez bodoče velikomestne ulice, kakršnen utegne biti l. 2013.

Žitaravas na Koroškem. Kat. slov. izobraževalno društvo „Trta“ je uprizorilo na praznik Marijinega Imena lepo zgodovinsko igro „V tem znamenju boš zmagal“, ki je prav dobro uspela. Društvo namrava kmalu ponoviti igro.

Steckenpferd-lilijinomlečno mlie

prej ko slej neutrpo za racionalno oskrbo polti in lepote. Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

NOVICE.

Ponesrečen izumitelj. Francoski aviatik major Felit se je dvignil pri Parizu s svojim novim letalnim strojem. Vsled neznanih zaprek pa je moral pristati, mesto da bi se vrnil v Pariz, v Deauvillu. Krog njega se je zbrala hitro velika množica gledalcev. Felit je v strahu, da bi radovedneži ne videli njegove nove iznajdbe, stroj na mestu razbil.

Banka za tatove. Berlinski „Tagblatt“ poroča, da so odkrili glasom poročil iz Petrograda v Baku pravo banko za tatove. Banka je ukradeno blago jemala v zastavo ali pa ga je ceno kupovala. Klijeti te banke, katere lastnik je znani milijonar Nagjev, so bili izključno sami mednarodni tatovi in goljufi. Pri hišni preiskavi so dobili zelo veliko obtežilnega materiala. Med bančnimi akcionarji je zelo veliko zločincev, katere je ruska policija že delj časa iskala.

Čarodejka pred poroto. Pred porotnim sodiščem v Roveretu se je vršila zanimiva obravnava, ki je pokazala, kako babjeversko ljudje še dandanes. Kot obtoženka je nai stopila 29letna krojačica Cosettijeva iz Turana, ki je obtožena, da je kot čarodejka ukanila s svojimi goljufijami več lahkomišelnih oseb. Cosettijeva je služila pred nekaj leti

pri neki rodbini v Padovi. V tisti hiši so se pečali s špiritizmom in ona je igrala kot dober medij veliko vlogo v krogu špiritistov. Tam se je seznanila z različnimi duhovi, kateri so ji doma, ko se je vrnila, dobro slu-

ji je kdo kaj podaril, je vzela. Na podlagi pravo- reka porotnikov je bila Cosettijeva oproščena, državni pravdnik pa je prijavil ničnostno pritožbo.

Prvo francosko oklopno letalo bodo pre-

Mesto bodočnosti: Prerez velikomestne ulice, kakršna bo morala biti l. 2013., da bo dovolj prostora za cestni promet.

žili. Etablirala se je kot vedeževalka in je klicala s svojo špiritistično mizico, ki je plesala pod njenimi rokami, svetnike ali pa hudiče, kar je kdo hotel. Kdor se je hotel obrniti k svetnikom, so govorili potom mizice z njim svetniki, kdor pa je hudičem več zaupal, temu je postregla Cosettijeva s hudiči. Od nekega moža je dobila 800 K, ker je dosegla s pomočjo svetnikov, da ni šla njegova sestra v samostan. Od neke žene je dobila 380 lir in eno ovco, ker so vzeli njeni hudiči v varstvo njenega sina v Ameriki. Od neke druge žene je dobila 180 K, ker je izprosila od svojega hudiča, da ji niso umrli mož in otroci, katere je imel hudič že na piki. Podobnih sleparij je napravila še več. Obtoženka vse to prizna in trdno veruje v svoje duhove. V tej veri je tudi delala in ljudem pomagala, zahtevala ni od nikogar plačila, a če

izkušali kmalu na vojaškem letališču v Châlonsu. Listi pravijo, da se bo ta „rušilec Zepelinov“ lahko približal v zraku najhitrejšemu sovražnemu krmilnemu zrakoplovu, vzdržal njegovo streljanje in mu odgovarjal z enako dalekostrelnim orožjem, slično kakor torpedni rušilci na morju. Položaj zrakoplovov napram tem „rušilec Zepelinov“ bo zelo neugoden, ker jim nudijo sorazmerno velik cilj in jim preti eksplozija, ako jih zadene le ena krogla iz brzostrelnega kanona na oklopnem letalu. Nemci bodo imeli torej mnogo posla, ako mislijo v bodoči vojni vznemiriti Francijo s svojimi zračnimi medvedi — Zepelini.

Smrtonosni dvoboj dveh sestra — sopernic. Tragičen in zaradi svoje neobičnosti senzačen dogodljaj je razburil vse prebivalstvo ruskega mesta Kovna. Med dvema ro-

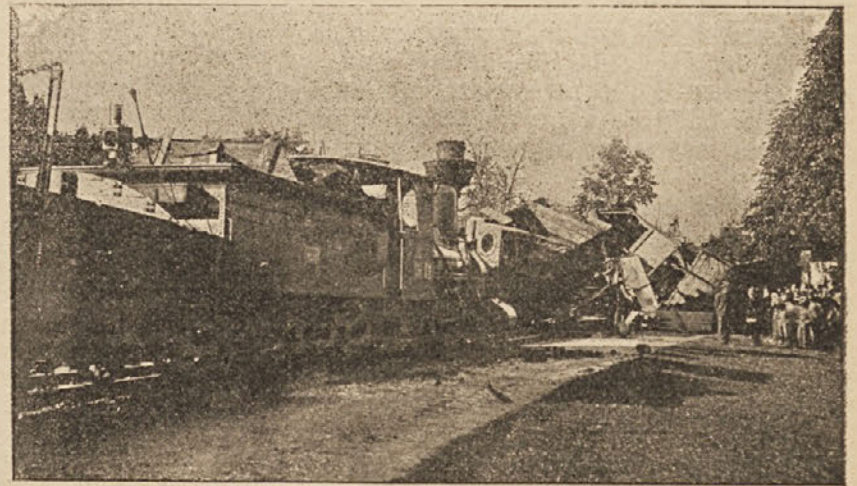
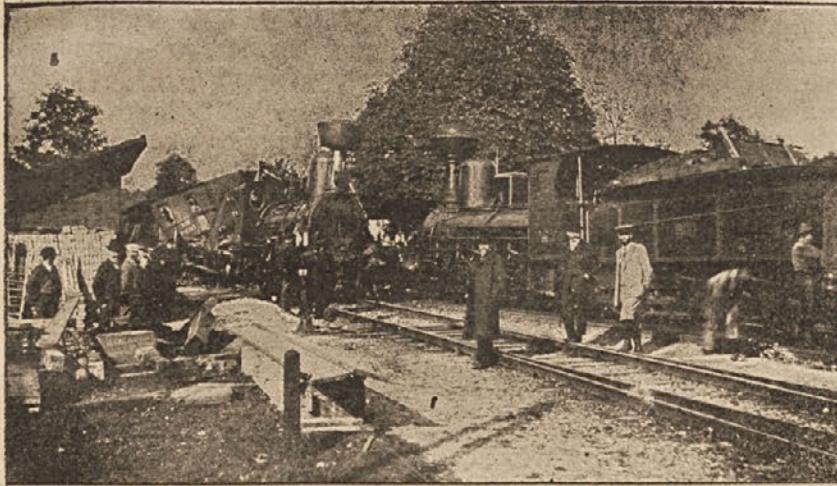
Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož IV. SUBAN, Trst, ulica Georgio Vasari 10, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. — — —

dnima sestrama se je vršil dvoboj, v katerem je ostala ena mrtva, a druga tako težko ranjena, da ostane jedva živa. Obe sestri sta ljubili istega mladega moža, obe enako žarko. Tudi on je kazal, da mu je ena njiju pri-

vojna, je sledil armadam in delal v obeh sovražnih taboriščih izborne kupčije s časopisi. Po drugi bitki pri Bull Runu so mu rekli oficirji, da bi radi plačali 5 dolarjev za časopis, v katerem bi bila opisana ta bitka.

veško kri! Sram vas bodi!“ Pa se oglasi bas v ozadju cerkve: „Eh gospod, patrona stane samo groš; pet beličev je bilo še vedno profita . . .“

Železniška nesreča v Kranju dne 18. oktobra 1903: Pogled na razbita vlaka.

rastla k srcu, ni pa razodel z ničimer, katera, niti jima ni delal nad. Ker pa se ni hotela nobena odreči svoji ljubezni, sta sklenili odločiti z orožjem. Domenili sta se za pištole in sklenili, da traja dvoboj, dokler ni ena izmed njiju mrtva. Ta načrt sta tudi izvršili. Zaprli sta se v veliko sobo in jo zatemnili popolnoma; nato se je začel dvoboj. Vsaka je imela revolver z večjo zalogo patron; postavili sta se k dvema nasprotnima stenama in začeli prožiti prve strele, ne da bi se videli. V bliskanju strelav pa sta zagledali druga drugo in začeli meriti; kmalu sta bili ranjeni obe. A to jima ni zadoščalo, in bolečina dobljenih ran je le še bolj razvnela ljubavni žar in gnev sovražnih sestrah. Pokanje strelav in ječanje ranjenih, a trdovratnih deklet je vznemirilo vso hišo. Domači in sosede so razbili vrata in našli eno, ranjeno na glavi in na prsih, v smrtnem boju, drugo pa vso krvavo in v nezavesti. Ta, druga, je pozneje razodela pomen žalostnega dvoboja in njegovo predzgodovino. Ako se zdravnikom posreči rešiti težko ranjeno dekle, je dosegla svoj cilj, zakaj fant, ki je bil vzrok te prismojene tragedije, je izjavil ves ganjen, da jo poroči, ako ostane živa.

Koliko so vredni časopisi. „Kralj starih časopisov, Robert Budd“ — tako čitaš na trgovskem izvesku v enem izmed predkrajev Newyorka. „Tu se prodajajo vsi dnevniki od l. 1833. do danes.“ Te besede razodevajo pomen te čudne trgovine. V velikem skladišču se kopiči na stotine skrbno zvezanih in urejenih kupov starih časopisov, opremljenih s kratkimi navedbami vsebine. „Časopisni kralj“ pripoveduje, da ima 7 milijonov starih, katerih sleherni je vreden vsaj 2 dolarja. Njegovo premoženje znaša torej 14 milijonov; seveda — tako priznava sam — ne pride nikomur na um, da bi odkupil njegovo robo za to svoto. Mr. Budd dobiva naročila z vseh koncev sveta, največ od odvetnikov, ki iščejo v starih časopisih raznih važnih podatkov po nalogu svojih klijentev. Tudi pisatelji se zatekajo pogostoma k neizčrpnemu Buddovi zalogi. Za vsak časopis, ki je star nad leto dni, zahteva podjetnik 2 dolarja 85 centov. Za vsako nadaljnjeto leto računa 1 dolar 50 centov več. Njegov zaslužek pri tej trgovini je torej čisto lep, posebno če pomislimo, da ga stanejo časopisi zelo malo. V zvezi je z največjimi newyorškimi klubi in gostilnami, ki mu prepuščajo svoje časopise za neznatno odškodnino. Mr. Budd pripoveduje, da kupi vsako leto 100.000 časopisov, proda pa jih 5000. Kako si je izmislil to čudno obrt? Začel je svojo karijero v Washingtonu kot reven poulični prodajalec časopisov. Ko je izbruhnila državljanska

To mu je dalo idejo za ustanovitev njegove trgovine. Vrnil se je v Washington in pobiral tam od svojih tovarišev in gostilničarjev stare časopise, katere je potem ponujal oficirjem in vojakom, ki so se bili udeležili vojne. Imel je velik kupčijski uspeh. 1872 se je preselil v New York, kjer je nadaljeval svoje podjetje v večjem obsegu in mogel zbirati vzlasti stare časopise. Požar mu je uničil nekoč večino njegove dragocene zaloge. Nedavno mu je ponudila neka Angležinja za vso zalogo veliko svoto, a Mr. Budd se ni mogel ločiti od svojih ljubljencev.

Tudi generali niso vsi enaki. Bolgari sami priznavajo, da general Savov, eden glavnih krivcev njihovega pogubonosnega napada na Srbijo, ni neomadeževan človek in da ima njegovo dvajsetmilijonsko premoženje prav čudno zgodovino. Kako različna od tega je vest, ki nam prihaja iz Belgrada: slavnij vojvoda Putnik, zmagoviti srbski vojvoda v obeh zadnjih vojnah, išče porokov za 5000 frankov, ki si jih mora izposoditi, da poroči svojo hčer . . . Lepšega izpričevala, da je živel in služil edino blagoru svoje domovine, si sivolasi junak pač ne more želiti; in sliši se, da bo srbska vlada, v svesti si tega dejstva, poklonila v soglasju s skupščino vojvodi Putniku večjo svoto kot častno darilo.

Za koliko Arnavt ubija. Katoliški župnik v Malisiji ošteva svoje vernike: „Že spet so našli v naši fari človeka ubitega in oropnega; izkazalo pa se je, da je ozel siromak na pot samo deset beličev. Za deset beličev je torej prelil eden izmed vas člo-

MARKO STOJAN:

Za svobodo in ljubezen.

Roman z Balkana.

Vse pravice pridržane.

33. nadaljevanje.

„Glej, glej!“ je menil v tem hipu Mihajlo Janković. „Od kod, vraga, se jemljejo ti vojaki? Saj so vendar pravili, da je kula opuščena . . . In vobče, toliko vojakov je videti danes po Solunu; glavo bi stavil, da so spet nemiri ali pa preganjanje, kakršna vprizarja turška vlada od časa do —“

Beseda mu je zastala v grlu. On in njegovi spremljevalci so odreeneli v hipnem strmenju, polnem groze in nedoumenja.

Iz kule se je bila usula četa turške pehote z nasajenimi bajoneti . . .

Z desne in leve se je začul težki tek oborožencev in rožljanje vojaške oprave.

„Nazaj, prijatelji, komur je glava draga!“ je vzkliknil Dušan zamolklo in se obrnil.

Od zadaj je planila nova četa, bajonete naperjene proti našim prijateljem.

Spredaj bajoneti, zadaj bajoneti, bajoneti na desni in levi! . . . Železni krog se je strnil bliskoma — petorica je bila obkoljena.

Naši so izdrli samokrese; a preden so jih mogli dvigniti k strelu, so se dotaknila ostrja jekla njih prs, vratov in životov — vsak najmanjši gib je pomenil gotovo smrt.

Prvi spodnještajerski gasilski naraščaj v Trbovljah z načelnikom g. Ivanom Kramerjem ter vadi-teljema J. Gučkom in Grosarjem. (Fot. M. Cokan v Trbovljah).

„Stojte mirno in vdajte se!“ je kriknil turški stotnik in se preril skozi obroč vojakov z napetim revolverjem v roki. „Ako se gane le eden, ne uide nihče živ!“

Z brezupnim pogledom so se ozrli prijatelji na okrog.

Zaman! Nikjer izhoda, nikjer rešnika.

Že drugič jih je bila zasula usoda s plazom nesreče, in po nenavadnih okolnostih so čutili že v prvem trenutku, da se to pot morda ne izkopljejo o pravem času.

Na ustnice Dušana in poročnika Wheelerja se je dvignila kletvica, prepolna bolesti, da bi mogla najti glas. Zamolkel jek, nič drugega... Janković je zaškripal z zobmi. Kazakov je zavil oči belo in divje ter odgovoril turškemu oficirju s sočno psovko, porojeno tam kje v Zaporozju na Ukrajini.

Tudi Estournelle se je izrazil slično; na to pa — tip lahkotnega in žilavega Francoza — se je zasmel na pol brezskrbno, na pol zlobno ter izročil oficirju svoj samokres z besedami:

„Nous nous debruillerons! Se že kako izmotamo tudi iz te nezgode...“

Tovariši so ga pogledali začudeno, skoraj nejevoljno, a sledili so njegovemu zgledu. Turški bajoneti so se povsili, oddelek je vzel petorico v svojo sredo — trenutek nato je stala v stražnici.

Par oficirjev je sedelo tam in pušilo cigarete; tudi črne kave v drobčkanih čašicah ni manjkalo pred njimi. Gosta plast dima se je zibala pod začrnelim stropom.

„Goddam!“ je škrtnil Wheeler v brezmočnem srdcu. „Vsaj toliko časa naj bi nam bili pustili, da bi bil pognal vsak sam sebi kroglo v glavo. Spodobnejše bi bilo, kakor razbiti si jo od obupa ob tem zidovju...“

„Tiho, prosim!“ ga je zavrnil Dušan nestrpno. „Pustite me, da slišim...“

Stotnik se je razgovarjal poluglasno z ostalimi oficirji, in Dušan, ki je razumel nekoliko turško, je posnel vsebino razgovora po ujetih drobtinah:

„Na višji ukaz iz Stambula... Nevarni bolgarski revolucionarji...“

„Torej je bil vendar Halil bej!“ je vzkliknil zamolklo in hitel raztolmačiti tovarišem te besede.

„Nom! d' un chien!“ je zagodrnjal Estournelle. „Bolgarski revolucionarji... tristo vragoo! Prav rad bi bil bolgarski revolucionar, a na prostem, s puško v roki in par teh simpatičnih ljudi pred seboj — a nalašč zdaj, ko sam ne maram... samo da se zgodi volja Halila beja, nom de Dieu! Čujte, gospod kapetan!“ je viknil stotniku po francosko. „Ali se je mogoče razgovarjati tukaj v kulturnem jeziku? Mi nismo nikaki bolgarski revolucionarji, marveč državljani tujih velesil, in zahtevamo, da se to rešpektira! Naše potne listine so v redu, ki bi ga privoščil turškim financam in turški justici!...“

Med tem kratkim, a jedrnatim nagovorom so se oficirji ozrli in pomirili jetnike začudeno in prezirno. Stotnik pa je stopil bliže, nasmehnil se hladno kakor človek, zavedajoč se svoje oblasti in odgovornosti, ter odgovoril najčistejši francoščini:

„Prav žal mi je, gospoda! Nam je rečeno, da ste bolgarski anarhisti, torej ste in ostanete, dokler ne dobimo drugačnega navodila. Kar se tiče vaših listin, so lahko ponarejene. Svojo nedolžnost pa boste imeli itak priliko dokazati pred vojnim sodiščem — kakor vsa puntarska sodrga, ki je padla te dni v roke pravice. Sodišču se zagovarjajte, ne meni!...“

To rekši je zaklical turško povelje in se obrnil v stran.

K jetnikom je pristopil oduren narednik in šest mož z nasajenimi bajoneti.

„Gospodje!“ je kriknil Wheeler, ki ga je bila zapustila njegova angleška hladnokrvnost, „pomnite, da zlostavljate angleškega državljana!...“

Stotnik se je zasmel rezko in prezirno ter skomizgnil z rameni.

Val krvi je planil poročniku v lice; v očeh mu je zažarela iskra blaznega srda, in Dušan je videl, da je pripravljen planiti v brezupno borbo s sirovimi neprijatelji.

„Za božjo voljo, ne!“ mu je kriknil zamolklo. „Vse je izgubljeno, ako se pre naglite... Rotim vas, ostanite mirni!“

Nato se je obrnil k naredniku in mu velel po turško:

„Pripravljeni smo!...“

Odvedli so jih po umazanih hodnikih in jih zaprli v ječo, ki je morala biti izmed boljših v tej zgradbi solz in vzdihovanja: v temo jetništva jim je padal pramen blede mesečine skozi lino visoko tam pod stropom; bila je tako ozka, da nihče ne bi bil spravil glave skozi njo, in zaprta z močnim kovanim križem.

Težka vrata so se zaprla z zamolklim treskom: obdala jih je zlovešča samota zaporov, v kateri spremljajo leni tek minut samo koraki straže na hodniku in gluhi odmevi kletev in ječanja, dušeci se ob neusmiljenju debelih zidov... „Bratci,“ je menil Kazakov polglasno, „ostanimo zdaj tihi in poslušajmo svoje misli, da ne zmotimo drug drugega.“

„Kako!“ je vzkliknil Estournelle. „Tebi se zdi kraj menda pripraven, da zasnuješ v njem globoko filozofijo človekoljubja?“

„To ne,“ je odgovoril Rus z največjo resnostjo. „A naši revolucionarji so mi pravili vedno, da se porodi človeku v tistem trenutku, ko se zapro za njim vrata ječe, prvi načrt za beg...“

Te besede so zvenele čudno ironično spričo dejstva, da jih je obdajalo meter debelo nerazrušno zidovje, okrog katerega so korakale goste straže z nasajenimi bajoneti in napetimi petlini. Kako predolbisti ta kamen, kako uiti paznosti krvolokov? Janković in Francoz sta se nehote zasmejala; Dušan pa je menil:

„Naš brat ima prav; zaupanje v lastno bistroumnost je naša edina rešitev. Ne dajmo se potreti osuplosti in brezupju; bodimo močni v svoji volji, pa nam niti zidovje Beas-kule ne bo predebelo, da najdemo pot v svobodo.“

„Mislite?“ je dejal Wheeler, ki se je bil pač najbolj pomiril. „Eh, kako malo bi potrebovali moči in volje, ako bi mogli sporočiti Mr. Brownu, da naj navrta stene naše ječe z rumenim zlatom. Koliko pa imamo pri sebi, gospodje?“

Izkazalo se je, da bi zbrala vsa petorica kočjemu tristo frankov: tako ceno je bilo škodo misliti na prostost. Vrhu tega je pripomnil Dušan čisto pravilno:

„Nemogoče je. Za denar, ki ga imamo pri sebi, nas ne izpuste: lahko nam ga vzamejo tako, saj nas imajo v svoji oblasti. Denar za podkupljenje bi moral priti od zunaj. Mnogo bo že, ako se nam posreči pridobiti kakega vojaka, da gre in obvesti Browna, Ivana, Marka in mojega brata, ki so ostali — Bog bodi zahvaljen! — na ladiji...“

„Samo da nas ne bi šli iskat, ko se ne vrnemo ob času,“ je menil Mihajlo Janković. „Potem jih čaka ista usoda. Zdaj je jasno, da preže na ladijo, pripravljeno, prijeti vsakogar, kdor stopi na suho.“

„Zanje se ne bojim,“ je ugovarjal Dušan. „Ivan in Miloš sta obljubila, da ne zapustita ladije, dokler se mi ne vrnemo; zavedati se morata tudi, da nam ne mo-

reta pomagati v neznanem mestu. In to, da nas ni nazaj, jima bo v svarilo in opozorilo... Počakala bosta, da se vrne Marko, ki je šel iskat tovarišev; in da Marka ne ujame nihče, stavim glavo!“

„Bila bi tudi pretežka izguba,“ je menil Janković. „V Carigradu je poginil Jovo, tu naj nam zmanjka Marka — polovico upanja bi morali pokopati.“

„Ni se bati, ni se bati! Marko ve, koliko previdnosti je treba na sovražnih tleh; in to, da sedimo tu, je le kazen, da se nismo zaupali njegovemu vodstvu...“

S topo bolečino v dušah so sedeli na lesenem odru, ki je služil bednim jetnikom v ležišče.

Zdajci pa je dvignil Mihajlo glavo in potegnil zrak skozi nozdrvi.

„Gospodje... ali se vam ne zdi čuden ta zrak?“

„Zatohlo je,“ se je oglasil poročnik Wheeler.

„Zatohlo?“ Tudi Dušan je zasopel; toda vsi so slišali, kako je nekaj mahoma odsekalo njegov glasni dih. „Gospodje... to je nekaj drugega...“

In že je vzkliknil z zamolklo grozo:

„Po krvi diši!...“

„Ali je mogoče?“ Tovariši so osupnili. „Kako veste to?“

„Poznam ta duh... ta sladkobni, mastni vonj po krvi. Bil sem parkrat v Makedoniji na četovanju; ako ležiš in streljaš in se razteka poleg tebe kri ubitega tovariša... potem ne pozabiš nikoli več, kakšen je duh krvi.“

Premolknil je, kakor da opazuje z nepetostjo vseh svojih živcev. Nato je ponovil trdovratno:

„Po krvi diši... Niti pol dneva ni pretrelo, odkar so zaklali v tej ječi človeka.“

Vsi so čutili zdaj v nosnicah grozotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tik izpred njih.

Francoza se je polotila nervoznost; stopalo mu je začelo trepljati nehotoma po kamenitem tlaku. Hip nato je zaklel poluglasno in se sklonil z iztegnjeno roko:

„Podplat se mi prijema... nom de Dieu de nom de Dieu! Tik pred nami je... saj jo tipljem! Cela mlaka strnjene krvi...“

Z instinktivnim studom si je obrisal kazalec in sredinec na lesu.

„To je čudno...“ Wheeler je potipal po svojih žepih. „Vsekakor moramo... Hvala Bogu!“ je vzkliknil mahoma. „Zdi se, da so mi pustili električno svetilko!“

Vojaki so bili pretipali petorico površno, samo da ji pobero orožje; prizor s stotnikom je bil povod, da tudi v stražnici nihče ni pomislil na to, da bi jim odvzel ostalo lastnino. In tako so jim ostale listnice z denarjem, katerega so v ječi takoj poskrili v čevlje... ostala pa jim je tudi poročnikova žepna svetilka.

Toda varovati se je bilo treba straže, ki je prikorakala zdaj pa zdaj po dolgem hodniku.

„Ne užgite še!“ je velel Dušan.

Stisnil se je za vrata in prisluhnil.

Straža je bila v tem hipu daleč od njih; Dušan je začel zdajci, kako se je obrnila na koncu hodnika in začel šteti korake. Doštel je. Bilo je časa dovolj, da opravijo nagel ogled te jame krvi in zločina.

Ko je krenil vojak nazaj, je velel Dušan Wheelerju, naj posveti; sam je zaslonil s hrptom linico na vratih in gledal, kaj bo.

(Dalje prihodnjič.)

Strašen izum na polju vojaške tehnike. Nedavno smo poročali o „F-žarkih“, s katerimi eksperimentira pod nadzorstvom francoske vojaške uprave inženir Ulivi. Med tem so se razvedele natančnejše podrobnosti o orožju, ki ga kuje mladi inženir za Francijo. So to električni valovi, ki se dajo s pomočjo posebne priprave, ki ima kovinasta zrcala, odbiti v določeno smer v daljavo 25 kilometrov, kjer morejo razstreliti razna razstreljiva. Francoska vlada je posvetila veliko zanimanje temu izumu in je podpirala Ulivija tudi z denarjem. Poizkušnja v Havru naj bi dokazala vrednost izuma, o kateri so vsi dvomili. Poskusi pa so se proti pričakovanju posrečili. Najprvo so položili deset podmorskih min, ki so bile druga od druge oddaljene po 500 metrov. Ulivi se je postavil s svojo pripravo 5¹/₂ km od min. Nato je pritisnil na dvigalo svojega stroja, da dá, kakor je rekel, svojim „F-žarkom“ pravo smer, in v tem trenutku so eksplodirale mine druga za drugo. Kakšen vtisk je napravilo to na navzoče častnike, si pač moremo predstavljati. General Joffre, ki je načelnik generalnega štaba, je nato vprašal izumitelja, ali bi se dale tudi smodnišnice v trdnjavah na ta način razstreljevati. Ko je Ulivi temu pritrnil, so napravili takoj poskus. Izbrali so staro trdnjavo, v katero so donesli streljiva, ki so je pokrili s cementom. Ulivi se je nato v navzočnosti komisije postavil k svoji pripravi v veliki oddaljenosti od omenjene trdnjave. Zopet je pritisnil na ono skrivnostno dvigalo in v tem trenutku je zletela v zrak omenjena trdnjava. Vtisk tega poskusa je bil še večji. Mnogo častnikov baje to noč ni spalo vsled razburjenosti. Seveda so še dvomljivci, ki smatrajo vse to za navadno sleparstvo, vendar pa bi morali to svoje domnevanje šele dokazati. Ulivi je še mlad človek. Star je šele 33 let. Pred šestimi leti je prišel v Pariz, kjer je bil inženir v neki tovarni za avtomobile. Napravil je že celo vrsto manjših izumov za avtomobile, od katerih je najboljše merilo za hitrost avtomobilov.

Slovensko gledališče v Mariboru. Letošnja (V.) glediška sezona se je otvorila v nedeljo dne 5. vinotoka 1913. s krasno češko dramo „Žetev“. Ta drama se je igrala dosedaj povsod z najlepšim uspehom in je gotovo tudi našemu občinstvu jako ugajala. Na letošnjem repertoarju so: Ljudske igre: „Svetopisemski svet“, „Na kotu“, „Na vasi“, „Rdečelaska“; igrokazi: „Quo vadis?“, „Samska domačija“, „Tat“; drame: „Sin“; burke in veseligre: „Pred poroko“, „Brez denarja“, „Če frak dobro pristoja“, „Tambur na Pubebli“, „Ugrabljene Sabinke“; vaška komedija „Številka 17“ in otroška igra „Pogumni krojaček“. Poleg teh se ponove nekatere igre iz prejšnjih let. Pri predstavah sodeluje orkester glasbenega društva. Predprodaja vstopnic je kakor prejšnja leta v trgovini g. Vilka Weixla, sedaj Glavni trg št. 22. Tam se naročajo tudi abonirani sedeži, po katerih naj pridno sega slavno občinstvo. Abonirani sedeži so za 20% cenejši od sedežev, kupljenih pri blagajni ter se dope na dan predstave (5. vinotoka) tudi še pri blagajni. Garderoba je tudi letos vračunjena pri vstopnici. Cene so ostale iste ko lansko leto. Začetek predstave je točno ob pol 8. uri zvečer, blagajna se odpre ob pol 7. uri.

Mesarskega pomočnika
sprejme takoj
Franc Bogataj, mesar
v Železnikih.

Kupujte pri tvrdkah,
ki oglašajo v „Slovenskem Ilustrovanem Tedniku“.

„Junaki svobode“. Zanimive in lepe povesti iz balkanske vojske so izšle v našem upravnisti. Broširan izvod stane 1.50 K. vezan 2.80 K. Naročite si to lepo in ceno knjigo.

Gospodarstvo. Prvo stremljenje vsakega gospodarja mora biti blagostanje v družini in preskrba za starost. Dolžnost vsakega družinskega očeta, najsi bo odvisen od kakršnegakoli zaslužka, mora biti, da zagotovi s svojimi prihranki sebi in svoji rodbini prihodnost. Najpripravnejši, najmodernejši in najidealnejši način varčevanja se doseže z življenjskim zavarovanjem, katero vsakemu najtopleje priporočamo. Kot posebno kulanto in kot prvo slovansko zavarovalnico na avstrijskem jugu priporočamo banko „Slavijo“, katera tudi dovoljuje stalno nameščenim uradnikom pod zelo ugodnimi pogoji posojila. Z vsakršnimi pojasnili radevolje in nemudoma postreže generalni zastopnik banke „Slavije“ v Ljubljani.

„V službi kalifa“, lep zgodovinski roman iz davnih dni hrvatske telesne straže v Španiji za časa, ko so še tam gospodarili kalifi je spisal pisatelj Dr. V. Deželič v knjigi pod zgornjim naslovom. Broš. izvod 2 K, vezan 3.20 K.

Priposlano.

Krasne škatlje,

katero dajemo mi nalašč namesto drugih darov za naše kupčevalce, razpošiljamo sedaj vsakomur. Škatlje so umetniško izdelane iz močne pločevine, a zunanja oblika je imitacija starega srebra. Razpošiljamo te škatlje, napolnjene z žitno kavo, v skupni teži 5 kg za ceno 4.50 K. — Poštino plačamo sami. — Zaradi eventualnega nesporazuma opozarjamo, da mi te škatlje razpošiljamo samo, dokler jih je še kaj v zalogi. Prosimo za skorajšnjo naročbo. — Oldřich Vitáček, Praga-Karlin 10. (Češko).

Jako interesantna panorama
z mehaniško menjavo slik. Samo za gospode. Zraven je 50 jako pikantnih fotografskih posnetkov brez plač. Podobe so videti posebno lepe in kar najbolj plastične, ker so okulari (povečalna stekla) posebno ostri. To panoramo, pri kateri se menjavajo podobe mehaniškim potom, kupujejo gospodje zaradi pikanterije jako radi. Kompletna panorama s 50 fotografijami le K 3.90. Edina prodaja diskretno po povzetju pri:
M. SWOBODA, Dunaj, III 2, Hiesgasse 13—280.

NESTLÉ-JEVA
moka za otroke
Popolna hrana za dojenčka, otroke in bolnike na telodu.
Vsebuje pravo planinsko mleko.
Škatlja K 1.80 v vsaki lekarni in drogeriji.

Poskušnje Nestléjeve moke za otroke se dobivajo popolnoma zastonj pri
Henri Nestlé, Dunaj I., Biberstrasse 82.

Cenike, brošure, knjige itd. natisne elegantno in okusno ter najceneje
Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Proda se zaradi selitve dobro ohranjen
„klavir“
za 90 K. Več v upravnisti „Sl. Il. Tedn.“

Čevljarskega pomočnika

sprejme v trajno delo
Lukek Franc, čevljar
Pošta:
Št. Rupert, Dolenjsko.

Preselitev obrti

Naznanjam, da preselim svojo krojaško obrt s 1. novembrom 1913 s Koroške ceste št. 102 na Koroško cesto št. 64. C. občinstvu se priporoča Simon Mayer, kroj. mojster, Maribor, Koroška cesta št. 64.

Zastonj

dobi 2¹/₂ metra modernega blaga za bluze ali za robece za otroke kdor naroči
5 kg pošt. zabojček žitne kave za 4 K 50 vin. ali 4 kg žitne in 1 kg fine figove kave za 4 K 70 vinarjev.
Vse pošilja tudi z 2¹/₂ m blaga vred franko po povzetju
Prva Severomor. Prazarna Žitne Kave v Postrelmovu. (Severno Moravsko)
Podpirajte podjetje v obmejnih krajih.

Denarja ni

draginja je vedno večja, za služek pa majhen. Ako hočete z malim t udom gotovo 10 do 20 K na dan zaslužiti, pošljite za pojasnilo v pi-mu znamko po 10 vinarjev in svoj naslov:

JOSIP BATIČ

Ilir. Bistrica, Kranjsko. 265

Josip Bienert

zdravniško izprašani masseur in specialist v operiranju kurjih oči se priporoča slavnemu občinstvu. Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 43.

Učenec,

priden in čvrst ter zmožen slovenskega in nemškega jezika, se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Ignaca Sitar, Toplice, Dolenjsko. 272

!! Jamčen uspeh !!

sicer denar nazaj.
Zdravniška izjava o izvrstem vplivu.

Bujno lepo oprsje

dobite, če rabite med.
dr. A. Rixovo prsno kremo

oblastveno preiskano, jamčeno neškodljiva. Za vsako starost hiter, zanesljiv uspeh. — Zunanja raba. — Pušica za poskušnjo K 3.—, velika pušica, ki zadostuje za uspeh K 8.—. Kosm. Dr. A. Rix Laborat, Dunaj IX., Berggasse 17/O Razpošilja se strogo diskretno. — Zaloga v Ljubljani: Lekarna „pri Zlatem Jelenu“, parfimerija A. Kane in drogerija „Adrija“.

Ustnike za pipe

izdeluje in dobavlja po najnižjih cenah
Franc Knežek, Dunaj III., Hernalser Hauptstr. 207.

Čajno in kuhano maslo

vse vrste sira, maslo, skuto, med

pošilja vedno po dnevnih cenah
Mlekarska zveza
v Ljubljani.

SODE

dobro ovinjene, stare in nove, male in velike ima na prodaj IVAN BUGGENIG, sodarski mojster, LJUBLJANA, Cesta na Rudolfovo železnico št. 7.

Nadležne dlake

na obrazu in po rokah odstrani v 5 minutah
Dr. A. Rixov odstranjevalec dlak, popolnoma neškodljiv, zanesljiv uspeh, ena pušica K 4.— zadostna. Razpošilja strogo diskretno Kos. Dr. A. Rix, Laboratorium, Dunaj IX., Berggasse 17/O. — Zaloga v Ljubljani: Lekarna pri „Zlatem Jelenu“, parfimerija A. Kane in drogerija „Adrija“.

Telegram z Dunaja! Za par K 8.—

50.000 parov komisnih čevljev

ki so ostali zaradi prekasne dobavitve, sem se odločil čevlje, ki so pripravni za najhujše napore, razpošiljati par po lastni ceni K 8.—.

Čevlji so iz najboljšega sivega usnja, z močno obitimi podplati, pete z železom podkovane in usnjenim jermenom. Ti čevlji so najtrdnjši in zaradi tega še posebno priporočljivi za planinske dežele. Pri naročilu zadostna napoved mere v centimetrih ali številka. Zamenjava dovoljena. Razpošilja po povzetju krščanska izvozna trgovina čevljev

FRANC HUMANN
c. kr. trg.-sod. vpisana firma
Dunaj, II., Alolsgasse št. 376.

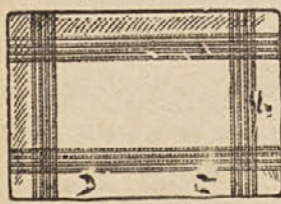
Kdor ..
.. hoče
uro ..
zastonj!

Da spoznajo povsod naše izvrstne žepne ure razdelimo 5000 ur zastonj. Pošljite svoj natančen naslov le z dopisnico na tvornico ur

Jak. König, Dunaj III/2.
Postamt 45, Fach Nr. 373.

Izgotovljeno posteljno perilo!

Najcenejši vir za belo ali barvasto posteljno perilo.

Posteljno perilo je iz izvrstnega belega šifona ali iz trdne platenine in so blazine z lepimi robčki okrašene ali iz dobrega jamčeno stalno-barvnega kanafasa v rdeči, modri ali beli barvi črtano ali karirano ter z gumbicami in dobrimi gumbi.

- Bele obrobljene blazine, velike 75 x 90, šifon ali iz bele platenine à K 2.50
- Tuhent iz šifona ali iz bele platenine, velika 120 x 200 „ „ 5.80
- Blazine iz kanafasa, v poljubni barvi, velike 70 x 86 „ „ 1.95
- Tuhent iz kanafasa, v poljubni barvi, velika 120 x 200 „ „ 5.50

Edina prodaja po povzetju pri

M. Svoboda, Dunaj, III/2 Hiessg. 13—280.

Zahtevajte povsod „Slovenski Ilustrovani Tednik“!

Odlikovana. Ustanovljena 1870

Vsakovrstne eksistujoče po kakovosti in strelu neprekosljive

lovske puške

kakor tudi samokrese, municije in lovske potrebščine ob brezkonkurenčno nizkih cenah dobavlja stara renomirana firma

Anton Sodja, tovarna za lovske puške, Borovlje na Koroškem.

Vsakovrstna popravila točno in najceneje. Na željo se pošilja na ogled. Cenovnik zastoj in poštne prosto. Obsežno jamstvo.

Namesto K 12.— le K 5.—.

Elegantni pravi usnjeni moški ali ženski čevlji na zadrge, kakor podoba, po najnovejši fazoni izvršeni, z dobro zbitimi močnimi podplati in v vsakršni poljubni velikosti, za trpežnost so jamči, vsak par le K 5.— proti povzetju se dobiva pri firmi

Schächter Leopold

Dunaj V/5, Lerchenfeldergürtel 5. Nikakršen riziko, zamena ali denar nazaj. 274

Nikdar več v življenju! Nezaslišano!

700 kosov le K 3.90.

Krasna pozlačena, 36 ur idoča precizijska ankerura z verižico, točna, za katero se jamči 3 leta, 1 moderna moška svileni zavratnica, 3 kosi najfin. žepnih robocev, 1 moški prstan z imit. dragim kamnom, 1 ustnik za smotke z jantarom, 1 elegant. dam. broška (novost), 1 krasno žepno toalet. zrcalo, 1 usnjeno denarnico, 1 žepni nož z napravo za odpiranje steklenic, 1 par manšet. gumbov, 3 nprsnji gumbi, vse duble zlato s patentno zaponjo, 1 lep album za podobe. obsežajoč 36 podob najlepših na svetu, 5 šaljevih predmetov, velika radost za mlado in staro, 1 izredno koristen spisovnik, 20 pisalnih predmetov in še 600 komadov drugih predmetov, ki so v hiši neobhodno potrebni. Vse skupaj z uro, ki je sama tega denarja vredna velja le K 3.90. Razpošilja proti povzetju trgovina z dunajskim blagom F. WINDISCH, Krakovo štev. K/XI. Za neugajajoče se vrne denar.

Mazilo za las

varstv. znamka Netopir napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. št. 200 ali pa v trafikli pri cerkvi. V treh tednih zrastejo najlepši lasje. Stekl. po 2 K in po 3K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las.

Za gotovost se jamči.

Zadostuje samo ena steklenica. 1

Spričevala na razpolago.

MODISTINJA Minka Horvat LJUBLJANA

STARI TRG ŠTEV. 21.

Priporoča cenjenim damam svojo zelo povečano zalogo damskih in otroških klobukov.

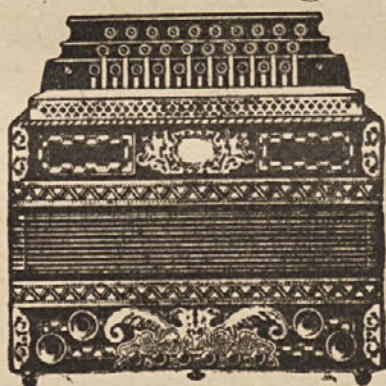
Popravila najceneje.

257

Pijte samo Tolstovrško slatino

ki se naroča v Tolstemvrhu p. Guštaju (Koroško.)

Polovica Vašega denarja

je prihranjena, ako kupite Vašo harmoniko ali gramofon direktno iz izdelovalnice istih instrumentov, kajti prekupci, pri katerih ste mogoče Vi dosedaj kupili, hočejo za služiti ravno toliko kakor izdelovalce, vsled česar plačate Vi ravno polovico preveč. — Vaša popravila harmonik in gramofonov, kakor tudi gramofonske plošče plačate predragro, ako se

ne obrnete na edino slovensko izdelovalnico harmonik in gramofonov

Vincenc Simončič, Sv. Urban-Ptuj, (Štaj.)

Ceniki se dobe brezplačno. 259 Zastopniki se iščejo.

Popolni šivalni stroj je le

„Singerjev“

Dobi se samo s tem izveskom in po upravičenih naših zastopnikih Ljubljana, Sv. Petra cesta 4,

Kranj, Glavni trg 119, Novomesto lekarna Bergman, Kočevje, Glavni trg 79.

Ceno posteljno perje in puh

1kg sivega pufjenega 2 K boljšega 2 K 40 v; prima polbelega 2 K 80 v, belega 4 K; prima belega puhastega 6 K; vefinega 7 K, 8 K in 9 K 60 v; puha sivega 6 K, 7 K, belega prima 10 K; prsnj puh 12 K. Najboljši češki nakupni vir!

Naročila od 5 kg naprej franko.

:: Napolnjene postelje ::

iz gostonitega rdečega, modrega in belega nankinga, ena pernica okolo 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, vsaka okoli 80 cm dolga, 60 cm široka, polnjena z novim sivim, stanovitnim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14, 16 K; posamezne zglavnice 3, 3.50, 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm široka 13, 15, 18, 20 K; zglavnica 90 cm dolga, 70 cm široka 4.50, 5, 5.50 K; spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka K 13.— in 15.—. Razpošilja se po povzetju, od 10 K naprej franko ali če se plača naprej

Maks Berger, Dešenice štev. 196/4. Češki les (Böhmerwald).

Nikakršen riziko, ker je zamena dovoljena ali se pa vrne denar. Bogato ilustrovani cenik vse posteljnine brezplačno.

Ne stane prav nič!

Zastoj razpošiljam povsod vzorce suknenege blaga, blaga za obleke, blaga za bluže, perilnega blaga, modnega barhanta, platnena blaga, oksforda, blaga za postelje, kakor vseh vrst blaga za domačo uporabo, s čimer si pri veliki izbiri in pri nizkih cenah tudi doma svoj nakup lahko dosežete po zelo ugodnih prednostih. Karl WORSCH, Maribor ob Dravi Ko. 118 Herrengasse 10.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9.

Največja zaloga zgotovljenih

oblek za gospode, dečke in

otroke.

Konfekcija za dame.

Točna postrežba. : Solidne cene.

260

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca.

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in častnim križcem.

368

Cilindri, klobuki,

slamniki,

čepice

i. t. d.

Specialna modna in športna trgovina za gospode in dečke ::

J. KETTE

Ljubljana, Franca Jožefa cesta št. 2.

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je

„Morana“

„Morana“ uničuje temeljito stenice in njihovo zalego. Naroča se pri M. Škrinjar, Trst, Via Ferriera 37/I. 200 gramov stane 1 K. 109 Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat.